

वसंतराव नाईक तांडा / वस्ती सुधार योजना
प्रस्तावांना मान्यता देण्याविषयीच्या
कार्यपद्धतीमध्ये सुधारणा करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: इमाव-२००३/ प्र.क्र. २०५/ विजाभज-१
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक: २८ ऑगस्ट, २०१३

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग क्रमांक - एससीडब्ल्यू-१०७४/ ५८/ का-५, दि. १४ जुन, १९७४
- २) शासन निर्णय, समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग क्रमांक - युटीए-१०९४/ प्र.क्र. २२९/ मावक-२, दि. १६/१०/१९९५
- ३) शासन निर्णय, समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग क्रमांक - दवसु-१०९८/प्र.क्र.३५३/मावक-२, दि. ४ मार्च, १९९९
- ४) संचालक, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग संचालनालय , महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे क्रमांक - विजाभज/ नियोजन/ २००२/ का.अर्थसंकल्प/ का-३, दि. जुलै, २००२ चे पत्र
- ५) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग क्रमांक - इमाव-२००३/प्र.क्र.२०५/मावक-३, दि. ७ जुन, २००३
- ६) शासन शुद्धिपत्रक सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्रमांक इमाव २००३/ प्र.क्र. २०५/मावक-३ का-५, दि. १ जुन, २००५
- ७) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्रमांक-वजाभ-२००६/ प्र.क्र. ४८/ मावक-३, दिनांक १७ जुन, २००६
- ८) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्रमांक-इमाव-२००३/ प्र.क्र. २०५/ मावक-३, दिनांक ५ मार्च, २००७
- ९) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्रमांक-तांसुयो-२०११/ प्र.क्र. १०/ विजाभज-१, दिनांक २ जानेवारी, २०१३
- १०) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग क्रमांक-तांसुयो-२०११/ प्र.क्र. १०/ विजाभज-१, दिनांक ५ जुलै, २०१३

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र राज्यात अनुसूचित जातीसाठी राबविण्यात येणाऱ्या “दलित वस्ती सुधार योजना” या योजनेच्या धर्तीवर राज्यातील लमाण / बंजारा यांच्या तांड्याच्या तसेच भटक्या जमातीच्या वस्त्यांच्या विकासासाठी आणि तांडयाला / वस्तीला मुख्य गावाशी जोडण्याकरिता तांडा/ वस्ती सुधार योजना राबविण्यात येत आहे. सदर योजना कार्यक्षमरित्या व प्रभावीपणे राबविण्यासाठी संदर्भाधीन अनुक्रमांक

८ येथे नमूद केलेल्या दि.५मार्च,२००७ च्या शासन निर्णयान्वये जिल्हास्तरावर योजना राबविण्यासाठी जिल्हास्तरीय सुधारित समिती गठीत करण्यात आली.

२. वरील दि. ५ मार्च,२००७ च्या शासन निर्णयान्वये तांडा /वस्ती सुधार योजनेच्या प्रस्तावाना मान्यता देण्यासाठी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचे अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आलेली आहे. जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली सदर समितीबरोबरच शिक्षण, आरोग्य, बांधकाम, महिला व बालकल्याण, जिल्हा ग्रामिण विकास यंत्रणा, पाणी पुरवठा या व या सारखे अनेक महत्वाचे विषय ते हाताळत असल्याने, ते सतत व्यस्त असतात. सामाजिक न्याय विभागाच्या दृष्टीने अतिशय महत्वाच्या असलेल्या तांडा/ वस्ती सुधार योजनेच्या प्रस्तावांना मान्यता देण्यासाठी गठीत करण्यात आलेल्या समितीमध्ये त्याच समाज घटकातील अध्यक्ष व सदस्य असल्यास या योजनेची अंमलबजावणी प्रभावीपणे होवु शकते. तसेच या समितीमध्ये स्थानिक विकास कामांची माहिती असलेल्या अधिकाऱ्यांचाही समावेश करण्यात आलेला आहे.

३. वरील वस्तुस्थिती विचारात घेवुन वसंतराव नाईक तांडा/वस्ती सुधार योजनेमध्ये काही बदल करण्यात आलेले आहेत. सदर बदलाच्या अनुषंगाने वरील अनुक्रमांक ८ येथील शासन निर्णयान्वये गठीत करण्यात आलेल्या समितीची पुनर्रचना करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

वसंतराव नाईक तांडा / वस्ती सुधार योजनाच्या प्रस्तावास मंजूरी देण्याकरिता जिल्हास्तरीय समितीची पुनर्रचना खालीलप्रमाणे करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे :-

१. लमाण/ बंजारा किंवा भटक्या जमातीपैकी एक	अध्यक्ष
२. जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
३. कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग (जिल्हा मुख्यालय)	सदस्य
४. लमाण/ बंजारा किंवा भटक्या जमातीपैकी एक (ज्या घटकांचा अध्यक्ष नसेल त्या घटकांचा)	सदस्य
५. सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण	सदस्य सचिव

२. समितीचे कार्य तसेच अशासकीय अध्यक्ष व सदस्य यांची नियुक्ती खालील अटी व शर्तीस अनुसरुन करण्यात येईल -

अ) समितीस फक्त विकास कामाची निवड करणे व त्यांची अंमलबजावणी योग्यप्रकारे होते किंवा नाही हे पाहण्याचे काम समितीच्या सदस्य सचिवांसमवेत संयुक्तपणे करतील.त्यांना आर्थिक बाबतीत कोणतेही अधिकार रहाणार नाहीत.

- ब) ज्या विमुक्त जाती व भटक्या जमाती या मागास प्रवर्गातील लोकसंख्या जास्त आहे त्या समुहाचा प्रतिनिधी अध्यक्ष म्हणुन व कमी लोकसंख्या असलेल्या समुहाचा प्रतिनिधी हा सदस्य म्हणुन राहील.
- क) समितीचे अध्यक्ष व सदस्य यांनी आपले जातीचे दाखले सादर करणे आवश्यक राहील.
- ड) समितीचे अध्यक्ष यांची शैक्षणिक अर्हता ही कमीत कमी इयत्ता १२ वी उत्तीर्ण राहील.
- इ) समितीचे सदस्य यांची शैक्षणिक अर्हता ही कमीत कमी इयत्ता १० वी उत्तीर्ण राहील.
- ई) समितीचे अध्यक्ष व सदस्य यांची निवड करताना त्यांनी लोकप्रतिनिधी म्हणुन केलेले कार्य/समाज कार्य विचारात घेवुन, त्यांना प्राधान्य देण्यात येईल.
- उ) समितीचे अध्यक्ष व सदस्य यांचा कार्यकाल हा तीन वर्षांचा असेल आणि सदर कार्यकाल संपुष्टात येण्यापूर्वी किंवा संबंधित अध्यक्ष व सदस्य यांनी राजिनामा दिल्यास किंवा पदावरून काढुन टाकल्यास एक महिन्याच्या आत नव्याने समिती पुनर्गठीत करण्यात येईल.
- ऊ) संबंधित जिल्ह्याचे सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांनी नव्याने समिती गठीत करण्याकरिता/पुनर्गठीत करण्यासंबंधीचा परिपूर्ण प्रस्ताव प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण यांचेमार्फत थेट शासनास सादर करावा.
- ए) नव्याने / पुनर्गठीत होणाऱ्या समितीमध्ये पूर्वीचे अध्यक्ष व सदस्य हे देखिल नव्याने नेमणुकीसाठी अर्ज सादर करू शकतील.
- ऐ) ज्या जिल्ह्यांमध्ये लमाण / बंजारा किंवा भटक्या जमातीची लोकसंख्या अत्यल्प असेल अशा जिल्ह्यात एकाच समाजातील सदस्य व अध्यक्ष राहतील.
- ओ) समितीच्या बैठका किमान दर दोन महिन्यांमध्ये व आवश्यकतेनुसार सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांनी अध्यक्षांच्या सहमतीने आयोजित करण्याबाबत कार्यवाही करावी.
- औ) समितीतील अशासकीय अध्यक्ष व सदस्य यांची नावे त्या त्या जिल्ह्याच्या सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण यांनी जिल्ह्यातील लोकप्रतिनिधींच्या शिफारशी विचारात घेवून, प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण यांचेमार्फत शासनास मान्यतेसाठी नावे कळवावीत. सदर नावे प्राप्त झाल्यानंतर अध्यक्ष व सदस्यांची निवड शासनाकडून करण्यात येईल.
- अं) सदर आदेश निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून पूर्वीच्या गठीत करण्यात आलेल्या जिल्हा स्तरावरील समित्या रद्द होतील.
- अः) यापूर्वी वेळोवेळी विहित केलेल्या अटी व शर्तीचे पालन करणे पुनर्रचित समितीस बंधनकारक राहातील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०८३०१६३८१४६७२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उ. शि. लोणारे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपालाचे सचिव
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव
४. मा.मंत्री/ राज्यमंत्री (विजाभज) यांचे खाजगी सचिव
५. प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. प्रधान सचिव, गृहनिर्माण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान सचिव, महसुल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. प्रधान सचिव, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. प्रधान सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय मुंबई
१२. संचालक, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१३. आयुक्त, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१४. उपाध्यक्ष तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र गृहनिर्माण प्राधिकारण, मुंबई
१५. सर्व जिल्हाधिकारी
१६. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१७. सर्व विभागीय समाज कल्याण अधिकारी
१८. सर्व विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी
१९. सर्व जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी (गट-अ) जिल्हा परिषद
२०. महालेखापाल, महाराष्ट्र (लेखा व अनुज्ञेयता), १/२/, मुंबई/नागपूर
२१. महालेखापाल, महाराष्ट्र (लेखा परिक्षा), १/२/ मुंबई/ नागपूर

२२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
२३. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
२४. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई
२५. लेखा परिक्षक, स्थानिक निधी, मुंबई
२६. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (त्यांना विनंती की, यासाठी योग्य ती प्रसिध्दी द्यावी)
२७. उप सचिव/ कार्यासन विजाभज-१, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
२८. निवड नस्ती/ विजाभज-१